

SINIFÖĞRETMENLİĞİPROGRAMIÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFİ KAVRAMLARI ÖĞRENME DÜZEYLERİ

VE EZBERCİLİK

İlhanTURAN*

Özet

Bu çalışma, eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği ana bilim dalında öğrenim gören öğrencilerin coğrafi kavramları öğrenme düzeyini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Bu nedenle bir anket geliştirilmiştir. Anket, Rize Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği programında 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören 210 öğrenciye uygulanmıştır. Ayrıca bu öğrencilerden istekli 75 öğrenciye coğrafi kavramlar hakkında açık uçlu bir test uygulanmıştır. Veriler, frekans, yüzde, tek yönlü varyans, scheffe testi ve ki kare testi ile analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Coğrafi kavramlar, ezberleme, unutma

Giriş

Coğrafya biliminin en belirgin özelliklerinden biri, yeryüzünde yer alan coğrafi olgu ve olayları tanıtmak ve açıklamak için sık sık kavram kullanmasıdır. Kavram, olgular kategorisini temsil eden bir sözcük ya da cümle ile ifade edilebilen soyut düşüncedir (YÖK/Dünya Bankası, 1997). Coğrafi kavramların doğru kullanılması ile coğrafya eğitiminin sağlıklı olması arasında yakın bir ilişki vardır (Kolukısa, 2003, 24).

Eğitim tarihimizde ezbercilik, yüzyıllarca bir öğretim ve öğrenim yöntemi olarak benimsenmiştir. Tanzimat'tan sonra, medrese dışında açılan okullarda da bu geleneksel yöntem yine karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde bile bu yöntem, uygulamada tamamen kaybolmamış bir eğitim sorunudur (Akyüz, 1994, 2257). Geleneksel yapıdaki öğrenme ve öğretme süreci genellikle bir dizi bilgi parçalarının öğrencilere aktarılması, bu bilgi parçalarının öğrenciler tarafından daha sonra olduğu gibi hatırlanmak üzere ezberlenmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır (Saban, 2002, 139). Bu yüzden tarih ve coğrafya derslerini alan öğrencilerin önemli bir bölümünün bu dersleri ezber olarak algılamaları söz konusudur (Demircioğlu, Kaya, 2004, 115). Başar (2005, 8), ezberciliğin niteliklerini şu şekilde açıklamaktadır. "Ezberi, bir yöntem olarak tanımlanabileceği gibi, ona elde edilen bilginin niteliği açısından bakarak da tanım yapabilir. Bazı bilgiler işe yarar, başka durumlara uyarlanabilir, yeni bilgiler üretmede kullanılabilir. Bazı bilgiler ise yalnızca, birimler halinde hafızaya depolanabilir ve depodan olduğu gibi çıkarılıp verilebilir, bunun dışında bir işlevi olmaz. Bu ikinci türdeki bilgiler, "bilme" düzeyinde kalmışlardır. İşte, nitelik açısından bilme düzeyinde kalan, olduğu gibi geri verilebilme dışında olumlu bir işlevi olmayan bilgilere "ezber bilgi" denir. Ezber, ezberleyen kişi açısından olumsuz sonuçlar üretir.

Ezberle kazanılan bilgiler, anlama gerçekleşmediği için nasıl kullanılacağı bilinemeyeceğinden, bir işe yaramaz, geçersiz bilgi edinilmiş olur. Böylece, bir işe yaramayan bilgiler için emek, kaynak ve yaşam, boşa harcanmış olur. Anlamsız bilgiler, yavan ve tatsız bir yaşama götürür. Öğretmenlerin ezberledikleri bilgileri, öğrencilere de ezberletmeye çalışmaları da buna örnek oluşturmaktadır. Bu bağlamda ezbercilik, kısaca anlamadan ve hemen her alanda bellekte bir çok gereksiz bilgiyi aynen tutmaya çalışmak şeklinde tanımlanabilir (Akyüz, 1999, 370).

Öğrenme sürecini öğrenciye bilgi aktarımı ve öğrenmenin denetlenmesinden ibaret sayan bir eğitim yaklaşımının öğrenmeyi teşvik etmesi son derece zordur. Bunun sonucunda aktarılan bilginin hafızaya nakledilmesi yani ezberlenmesi hemen hemen tek seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Ezberlemenin öğrenme ile sonuçlanma ihtimali ise oldukça düşüktür. Bu koşulların değiştirilmesi için öğrencinin pasif alıcı konumundan çıkarılarak etkin katılımcı konumuna getirilmesi gerekir (Fiahinel, 2003, 4). Ezberleme bir öğretim yöntemi olmakla birlikte, bu özelliği ile unutmaya çok elverişli olduğu için öğrencilere salık verilmemelidir (Başaran, 1997, 287).

Coğrafya öğretiminde yer, akarsu, göl, dağ ve insan etkinliklerinin her birinin adlarla belirtilmesi, coğrafi olgu ve olayları açıklamak için coğrafyanın kendine özgü terim ve kavram kullanması, diğer jeoloji, biyoloji, hidroloji gibi çeşitli bilim dallarında kullanılan terim ve kavramlardan yararlanılması öğrenilen kavramların bir kısmının (örnek: muson, tundra, tayga) öğrencilerin bulunduğu yere çok uzak olması, ezberci öğretimin öğrenen ve öğretene açısından bir yöntem olarak benimsenmesinde etkili bir rol oynamaktadır.

Kavramların doğru olarak öğrenilmesi ve kalıcı bilgiler haline getirilmesi, coğrafya öğrenimi gören öğrenciler için çoğu zaman sorun olmaktadır. Diğer taraftan Türkiye’de uygulanan coğrafya eğitim sisteminde “kavram öğretimi”ne yeterince yer verilmemektedir (Kolukısa, 2002, 360). Doğal olarak bu özellikler, eğitimde anlamadan öğrenmenin yani ezberciliğin ön plana çıkmasını sağlamaktadır. Böylelikle coğrafi kavramları öğrenirken ezberciliğin benimsenmesi ile öğrenciler bilgileri akıl süzgecinden geçirmeden öğrenmiş olmaktadır (Titiz, 1998, 43). Özellikle sosyal bilimlerde, öğrenciler konuları öğrenmeye çalışırken, aşırı derecede ezberciliğe yönelmekte; bu ise anlamaksızın öğrenme gibi eğitim dünyasında yeri olmayan bir olgunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bu çalışmada araştırma grubunu oluşturan öğrenciler, sınıf öğretmenliği programına ÖSS’den aldığı eşit ağırlık puanına göre yerleştirilmektedir. Ancak bu programı lise ve dengi okullarda, eşit ağırlık programının en yoğun şekilde uygulandığı Türkçe-Matematik alanları dışında farklı alanları bitiren öğrencilerin de kazandıkları görülmektedir. Coğrafya, orta öğretim okullarımızda 1. sınıflarda zorunlu 2. ve 3. sınıflarda ise, alana göre zorunlu veya seçmeli hale getirilmiştir. Özellikle liselerde sayısal alanlarda coğrafya dersine hiç yer verilmemektedir. Bu durum, eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği dalında, liselerin Türkçe-Matematik, sosyal ve sayısal alanlardan gelen öğrencilerin coğrafya derslerine ilgi ve kavrama düzeyinde farklılıklar bulunmasına yol açmaktadır. Bu özellik, coğrafi kavramların öğrenimine de yansımaktadır. Öğrencilerin coğrafi kavramları öğrenme düzeylerindeki farklılıkların ortaya konması ve kavram öğrenirken öğrencilerin karşılaştığı sorunlar, bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Sınıf öğretmenliği programında, coğrafya derslerinde kavram öğrenimi ve ezbercilik konusundaki bu araştırma, coğrafya öğretiminde bir durum tespitini ortaya koyarken, öğretimde ezbercilikten daha uzak bir öğretimin benimsenmesi için yapılacak araştırmalara kaynak oluşturması açısından bir değer taşımaktadır.

Yöntem

Problem cümleleri

Sınıf öğretmenliği programında okuyan öğrencilerin coğrafi kavramları öğrenme düzeylerinde farklılıklar bulunmakta mıdır? Öğrencilerin coğrafi kavramları öğrenmelerinde ezberciliğin etkisi nedir?

Alt Problemler

1. Sınıf öğretmenliği programı coğrafya derslerinde kavram öğreniminin öğrencilerin liseden geldiği alana göre farklılaşma düzeyi nasıldır?

2. Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin coğrafi kavramları öğrenimi ve ezbercilikle ilişkisi nedir?

3. Öğrencilerin coğrafi kavramları ezberlemelerinin nedenleri nedir?

4. Coğrafi kavramları, öğrenciler birbirinden ayırt edebilmede güçlük çekiyorlar mı?

5. Sınıf öğretmenliği 1. sınıfında öğrenilen coğrafi kavramlar, 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin akıllarında ne ölçüde kalabilmiştir?

Araştırma Grubu

Sınıf Öğretmenliği programı öğrencilerinin coğrafi kavramları öğrenme düzeyleri ve ezbercilik eğilimlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma Rize Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma, 2003-2004 Öğretim Yılı başında yapılmış, 1. sınıf öğrencileri fakültede coğrafya derslerini yeni almaya başladıkları için araştırma grubu dışında tutulmuştur. Araştırma 2., 3. ve 4. sınıf 330 öğrencilerin tamamına yönelik olarak hazırlanmış, bu nedenle, ayrıca örneklem seçme yoluna gidilmemiştir. Uygulanan anketler veri girişinden önce kontrol edilmiş, sağlıksız anketler ve ulaşılamayan öğrenciler değerlendirilmeye alınmamıştır. Böylelikle, bu öğrencilerden 101 kız, 109 erkek toplam 210 öğrenci araştırma grubunu oluşturmuştur (Tablo 1). Bu anket uygulamasından sonra bu öğrencilerden 2., 3. ve 4. sınıftan gönüllü 25'er öğrenci alınarak, toplam 75 öğrenciye coğrafi kavramlarla ilgili tanım soruları sorulmuş, bunlar yazılı olarak istenmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Nitelikleri

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler iki şekilde toplanmıştır.

1. Anket: Sınıf öğretmenliği programında okuyan öğrencilerin görüşlerini içeren anket üç bölümden oluşturulmuştur: a) Öğrencinin Kişisel Nitelikleri. b) Sınıf öğretmenliği programında kavram öğrenimi ile ilgili durum saptaması ve görüşler. c) Öğrencilerin birbirine en çok karıştırdığı kavramlar. Karıştırılan kavramlar, lise öğrencilerinin birbirine en çok karıştırdığı kavramlardan (Turan, 2002, 22) oluşturularak "Kavram karışıklıkları sınıf öğretmeni adaylarında da söz konusu mudur?" sorusuna cevap aranmıştır. Ankette 5'li likert ölçeği ile evet ve hayırdan oluşan soru kategorileri kullanılmıştır. Anket soruları hazırlanırken, coğrafya ve eğitim bilimleri alanından uzman öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulmuştur.

2. Kavram Açıklama Kağıtları: Ankete katılan 2, 3, ve 4. sınıflardan gönüllü olarak seçilen 25'er öğrenciye sınıf öğretmenliği coğrafya derslerinde, öğrendikleri ve ara ve final sınavlarında büyük ölçüde doğru cevaplandıkları 11 kavramı açıklamaları istenmiştir. Kavram açıklama kağıtlarından elde edilen bilgileri değerlendirmek için bir çetele tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Anketler, SPSS bilgisayar paket programı ile frekans ve yüzde, tek yönlü varyans, scheffe, ki kare testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Kavram Açıklama Kağıtlarından elde edilen veriler ise yanlış doğru ve eksik şeklinde kategorilere bölünerek değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın alt problemlerine bağlı olarak elde edilen bulgular 5 ana bölüme ayrılarak incelenmiş ve yorumları yapılmıştır.

1. Sınıf Öğretmenliği Programı Coğrafya Derslerinde Kavram Öğreniminin Öğrencilerin Liseden Geldiği Alana Göre Farklılaşma Düzeyi

Öğrencilerin coğrafya derslerinde kavram öğrenimi ile dersi anlama arasında yakın bir ilişki bulunduğundan dolayı, ilk olarak öğrencilerin lisede ve sınıf öğretmenliği programında öğrenim görürken coğrafya dersi ile ilgili düşünceleri alınmıştır. Öğrencilerin görüşleri hem yüzde ve frekans analizi yapılarak (Tablo 2), hem de tek yönlü varyans analizi yapılarak (Tablo 3, 4, 5) ve ki kare testi yapılarak (Tablo 6) değerlendirilmiştir.

"Lisede öğrenim görürken coğrafya dersini anlama düzeyiniz nedir?" şeklindeki soruya öğrencilerin %2,4'ü hiç iyi değil, %7,6'sı iyi değil, %27,2'si kısmen iyi, %35,2'si oldukça iyi, 27,6'sı da pek iyi şeklinde cevaplandırmıştır (Tablo 2). Öğrencilerin, %37.2 düzeyinde olumsuz ve olumsuza yakın bulgularla karşılaşılınca, tek yönlü varyans analizi yapılmış, bu bulgular, Tablo 3'te verilmiştir. "Öğrencilerin lisede öğrenim görürken coğrafya dersini anlama düzeyiniz nedir" sorusuna verdiği cevaplar, lise mezuniyet alanlarına göre karşılaştırıldığında anlamlı fark olduğu görülmektedir ($F=11.770$, $p<0,01$). Farklılığı oluşturan grubu bulabilmek amacıyla scheffe testi yapılmıştır. Test bulgularına göre, lisede sayısal alandan mezun olan öğrencilerin coğrafyayı anlama düzeyi en düşüktür ($x=3.32$). Eşit ağırlık öğrencilerinin bu dersi anlama düzeyi, sayısal öğrencilerden fazla sözel öğrencilerden ise daha azdır. Coğrafya dersini en iyi anladığını belirten sözel bölüm öğrencileridir.

Tablo 2. Öğrencilerin, Lisede ve Sınıf Öğretmenliği Alanında Coğrafya Derslerine ve Kavram Öğrenimine Bakış Açılarının Frekans ve Yüzde Olarak Sonuçları

Tablo 3. Öğrencilerin Lisede Coğrafya Derslerini Anlama Düzeyine ilişkin Mezuniyet Alanlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Öğrencilerin sınıf öğretmenliği programında coğrafya derslerine olan ilgisini anlamak için “*Sınıf öğretmenliği programındaki coğrafya derslerini kavrama düzeyiniz nedir?*” şeklinde öğrencilere bir soru yöneltilmiştir. Bu soruyu öğrenciler, %1,9’ü hiç iyi değil, %7,6’sı iyi değil, %41’i kısmen iyi, %29,5’i oldukça iyi, %20’si de pek iyi şeklinde belirtmiştir. Yapılan incelemede, liseden mezun oldukları bölümlere göre, sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören öğrenciler arasında coğrafya dersine ilgi konusunda anlamlı bir fark bulunmadığı anlaşılmıştır. Ancak sınıf öğretmenliği programında öğrencilerin genel olarak coğrafya derslerini kavrama düzeyinde liseye oranla biraz zorluk çektiği anlaşılmaktadır. Bu durum daha sonra sorduğumuz (3. soru) “*Sınıf öğretmenliği bölümünde işlenen coğrafya konuları lise konularından daha ağırdır*” sorusuna verilen cevaplarla (Bu görüşe öğrencilerin %24,2’si tam, %17,6’sı oldukça, %28,6’sı orta derecede, %12,9’ü az katılmakta, %16,7’si ise hiç katılmamaktadır.) bir uyum göstermektedir.

“*Lisede ve sınıf öğretmenliği coğrafya derslerinde pek çok kavramı ezberlemiş olmama rağmen, gerçekte neyi ifade ettiğini anlamıyorum*” görüşüne öğrencilerin %10,5’i tam, %11,9’u oldukça, %20’si orta derecede, %25,2’si az katılmaktadır. Öğrencilerin 32,4’ü ise hiç katılmamaktadır. Bu sonuçlar öğrencilerin liseden mezun oldukları alana göre karşılaştırıldığında anlamlı farklılık görülmektedir ($F=4,238$, $p=,016$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek için scheffe testi uygulanmıştır (Tablo 4). Farkın sayısal ve sözel öğrencilerle, sözel ve eşit ağırlık öğrencileri arasında olduğu belirlenmiştir. Bu görüşe sayısal ($x=2,58$) öğrencilerin, sözel ($x=1,70$) ve eşit ağırlık mezunu ($x=2,48$) öğrencilerden daha çok katıldıkları görülmektedir.

Tablo 4. “Coğrafya İle İlgili Pek Çok Kavramı Ezberlemiş Olmama Rağmen Gerçekte Neyi İfade Ettiğini Bilmeyorum” Görüşüne İlişkin Mezuniyet Alanına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

“*Lise coğrafya derslerinde öğrendiğim kavramlar, üniversitede aldığım coğrafya derslerinde bana kolaylık sağlamıştır*” görüşüne öğrencilerin %31,4’ü tam, %20,5’i oldukça %20’si orta derecede, %14,3’ü az katılmaktadır. Öğrencilerin %13,8’si ise hiç katılmamaktadır. Bu konu da mezuniyet alanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş ($F=11,830$, $p<0,01$), farklılığın kaynağını bulmak için scheffe testi uygulanmıştır. Sözel bölüm öğrencileri daha fazla bu görüşü benimserken ($x=3,83$), sayısal ($x=2,76$) ve eşit ağırlık öğrencilerinin ($x=3,70$) katılımı oldukça düşük düzeyde kalmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. “Lisede Öğrendiğim Kavramlar Üniversitede Aldığım Coğrafya Dersleri İçin Kolaylık Sağlamıştır” Görüşüne İlişkin Mezuniyet Alanına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

“*Pek çok kavramı ilk kez sınıf öğretmenliği ana bilim dalı coğrafya derslerinde duyduğum*” görüşü ile ilgili olarak yapılan ki kare analizinde, öğrencilerin %65,2’i hayır, %34,8’i ise evet cevabını vermiştir (Tablo 6). Bu verilerden sınıf öğretmenliği dalını seçen öğrencilerin büyük oranda kavramları lisede öğrendikleri sonucuna varılabilir. Ancak bu soru için yapılan ki kare testinde anlamlılık bulunmuştur ($x=7,529$, $p<0,05$). Buna göre sayısal alan öğrencileri eşit ağırlık ve sözel alan öğrencileri ile karşılaştırıldığında %47’lik bir oranla kavramları ilk kez sınıf öğretmenliği programında duyduğunu belirtmektedir (Tablo 6). Lise 2. ve 3. sınıflarda coğrafya derslerinin sayısal alanda bulunmadığı göze alındığında, bu alan öğrencilerinin yeterince coğrafya öğrenemediği belirlenmiştir.

Tablo 6. “Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Pek Çok Kavramı İlk Kez Duydum” Görüşüne İlişkin Ki Kare Testi Sonuçları

2. Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Coğrafi Kavramları Öğrenimi ve Ezbercilikle İlişkisi

Bu bölümde anket verilerinde değerlendirme öğrencilerin görüşleri frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme ve yorumlar iki kategoride ele alınmıştır.

a. Sınıf öğretmenliği programı coğrafya derslerinin kavram öğrenmedeki yeri ve önemi

Anketin bu bölümündeki sorular, öğrencilere sınıf öğretmenliği coğrafya derslerinde kavramların meslek ve günlük hayatlarında ne ölçüde kullanabileceklerini araştırmak amacı ile sorulmuş ve sonuçlar Tablo 7’ de verilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak ilk olarak “*Sınıf öğretmenliği dalında bilmediğim pek çok coğrafi kavramları öğrendiğimi düşünüyorum*” görüşüne katılım durumu ele alınmıştır. Öğrencilerin %18,6’sı tam, %31,4’ü oldukça, %25,2’si orta derecede, %15,7’si az katılmaktadır. Öğrencilerin %9,1’i ise hiç katılmamaktadır. Diğer yandan öğrenciler, “*Bir ilköğretim okulunda, öğretmenlik yaparken gerekli olacağını düşündüğüm kavramları öğrendiğimi düşünüyorum*” görüşüne öğrencilerin %31’i tam, %30,5’i oldukça, %21,9’u orta derecede, %12,4’ü az katılmaktadır. Öğrencilerin %4,2’si ise hiç katılmamaktadır. Yine öğrencilerin “*Üniversitedeki coğrafya derslerinde öğrendiğim kavramlar lise bilgilerime ek bilgiler kazandırmıştır*” görüşüne öğrencilerin %34,3’ü tam, %26,2’si oldukça, %20,5’i orta derecede, %10’u az katılmaktadır. Öğrencilerin %9’u hiç katılmamaktadır. Bu üç görüşten öğrencilerin önemli bir bölümünün sınıf öğretmenliği programında yeterli düzeyde kavram öğrendikleri açıklanabilir.

Tablo 7. “Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Coğrafya Derslerinde Kavram Öğreniminin Yeri ve Önemi İle İlgili Öğrenci Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Olarak Sonuçları

“*Coğrafya dersinde öğrendiğim kavramların pek çoğu bir insan olduğum için günlük hayatta da bilmem gerekli olan kavramlardır*” görüşüne öğrencilerin %41’i tam, %35,7’si oldukça, %15,2’si orta derecede, %2,4’ü az katılmaktadır. Öğrencilerin %5,7’i ise hiç katılmamaktadır. Öğrencilerin bu görüşe tam ve oldukça katılım yüksekliği göstermektedir ki coğrafi kavramlar sadece öğretim için değil aynı zamanda günlük hayat için de önemli kavramlardır.

“Coğrafi kavramları yakın çevre ve Türkiye’den örneklendirmede zorlanmıyorum” görüşüne öğrencilerin tam katılım %32,9 ve oldukça katılım %31,4 yüksekliği kavram öğreniminde yakından uzağa ilkesinin ne kadar önemli olduğunu vurgulaması açısından önem kazanmaktadır.

Bu bölümde verilen cevaplardan anlaşılmaktadır ki öğrenciler, kavram öğreniminin kendi meslekleri için gerekli olduğunun farkında olduklarından dolayı coğrafi kavramları öğrenmek için bir çaba içerisindeyler. Ancak öğrenciler, kavramları öğrenirken, öğrenirken bazı sorunlarla karşılaştıkları ortaya çıkmış, bu konu ile ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

b. Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerin kavram öğreniminde karşılaştığı sorunlar la ilgili öğrenci görüşleri

Tablo 8. “Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerin Kavram Öğreniminde Karşılaştığı Sorunlarla İlgili Öğrenci Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Olarak Sonuçları

Bu bölümde öğrencilerin kavram öğrenirken karşılaştığı sorunlar ele alınmıştır. Bu konu ile ilgili öğrencilerin 8 maddeden oluşan görüşleri alınmıştır (Tablo 8). Bunlardan ilki olan, “*Öğrendiğim kavramları kısa sürede unutuyorum*” görüşüne öğrencilerin %27,1’i tam, %19,5’i oldukça, %32,4’ü orta derecede, %13,4’ü az katılmakta, öğrencilerin %7,6’sı ise hiç katılmamaktadır. Öğrenilen kavramların kısa süre içerisinde unutulduğunun belirtilmesine yüksek düzeydeki katılım tam öğrenmenin gerçekleşmediğini göstermesi açısından dikkate değer bulunmaktadır .

“*Coğrafyada kavramları öğrenirken sıkılıyorum*” görüşüne öğrencilerin %21,4’ü tam, %21,4’ü oldukça %21,9’u orta derecede, %21,4’ü az katılmaktadır. Öğrencilerin %13,9’u ise hiç katılmamaktadır. Bu görüşe tam katılan ve oldukça katılanların oranı %42’8 olup, az ve hiç katılmayan öğrencilerden (%35,2) daha yüksektir. Coğrafya öğretiminde kavramların yeri ve önemi göz önüne alındığında, burada kavram öğreniminde öğrencilerin sıkılganlık içinde olmaları coğrafya dersini sevimsiz bir ders olarak algılamalarını sağlayabilmektedir.

“*Üniversite sınavında kavramla ilgili hiçbir soru çıkmadığı için kavram öğrenmeye hiç ihtiyaç hissetmedim*” görüşüne öğrencilerin %14,8’i tam, %13,8’i oldukça, %16,7’si orta derecede, %22,9’u az katılmaktadır. Öğrencilerin %31,8’i ise hiç katılmamaktadır. Bu görüş yukarıda belirtilen kavram öğrenirken sıkılıyorum görüşü ile birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin coğrafya derslerinde kavramlardan sıkılırsalar bile kavramları büyük ölçüde öğrenmek için çaba gösterdiklerini ortaya koyar ki, bu aynı zamanda coğrafyada kavramların öneminin öğrenci gözü ile açıklanması açısından ilginçtir.

“*Paralel-enlem, levha-fay, vadi-havza heyelan-erozyon gibi bazı kavramları birbirine karıştırıyorum*” görüşüne öğrencilerin %18,6’ü tam, %19’u oldukça %22,9’u orta derecede, %16,6’sı az katılmaktadır. Öğrencilerin %22,9’u ise hiç katılmamaktadır. Bu durum araştırmada daha sonra ele alacağımız öğrencilerin karıştırdığı kavramlarla ilgili olarak yapılan analizlerle de belirlenmektedir.

“*Coğrafya dersinde kavram öğrenmek enlem, boylam, ölçek, eğim gibi matematik coğrafya hesaplamaları yapmaktan daha zordur*” görüşüne öğrencilerin %24,8’i tam, %20,5’i oldukça %18,6’sı orta derecede, %17,1’i az katılmaktadır. Öğrencilerin %19’u ise hiç katılmamaktadır.

“*Kavramları ezberleyerek öğreniyorum*” görüşüne öğrencilerin %27,1’i tam, %21’i oldukça %21,4’ü orta derecede, %18,1’i az katılmaktadır. Öğrencilerin %12,4’ü ise hiç katılmamaktadır. Bu görüşe az katılan ve hiç katılmayan öğrenci oranının %30,8 olması, öğrencilerde kavram öğreniminde ezberciliğin boyutunu göstermesi bakımından bir değer ifade etmektedir. Diğer yandan “*Bir kavramın anlamını ezberlemeksizin nasıl öğrenileceğini bilmiyorum*” görüşüne öğrencilerin %18,1’i tam, %21’i oldukça, %21,9’u orta derecede, %19,5’i az katılmaktadır. Öğrencilerin %19,5’i ise hiç

katılmamaktadır. Bu iki görüş incelendiğinde, eğitim sistemimizde giriş bölümünde belirtilen ezberci öğretimin henüz kaybolmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin kavramları ezberleme dışında nasıl öğrenileceğini bilememelerinin öğretim yöntemlerinin uygulanmasındaki yetersizliklerin ve eksikliklerin doğal sonucu olduğu yargısına götürmektedir. Ama öğrenciler sınıf geçmek ve bilmek için her şeye rağmen öğrenme istekleri olduğundan, onların önemli bir bölümü kavram öğrenmede kendilerine özgü stratejiler geliştirdiğini belirtmektedirler (*“Kavramları öğrenirken hafızama alabilmek için kendime özgü stratejiler geliştirim”* görüşüne öğrencilerin %39,5'i tam, %27,6'sı oldukça, %20'i orta derecede, %6,2'si az katılmaktadır. Öğrencilerin %6,7'i ise hiç katılmamaktadır). Bu stratejiler için de kavramları kodlama, şeklini ve fotoğraflarını çağrışımlarla hafızaya yerleştirme, defalarca kavramın tanımını tekrar etme gibi öğrencilerin kendi yeteneklerine göre benimsediği stratejilerdir.

3. Coğrafi Kavramları Ezberlemenin Nedenleri

Öğrencilere coğrafi kavramların ezberleme nedenlerini araştırmak için anket hazırlanmadan önce 30 kişilik bir sınıf ortamında niçin kavramları ezberlediği sorulduğunda öğrencilerin vermiş olduğu cevaplardan hareket edilerek üç ana seçenek oluşturulmuştur. Daha sonra bu seçenekler anket içinde yer alarak örneklemedeki öğrencilere görüş için sunulmuştur. Öğrencilerin, %53,3'ünün kavramı ezberlediğinde tanımı eksiksiz olarak verdiğinden dolayı kavramla ilgili sorudan tam puan aldığı, %26,7'sinin anlamadığı kavramları sorulduğunda cevap vermek için kavramları ezberlediği, %20'sinin ise dersi yeterince takip edemediğinde dersi geçmek için çıkar yol olarak kavramları ezberlediği ortaya çıkmıştır (Tablo 9). Bu soru öğrencilerin lisede okudukları alanlara göre de incelenmiş, öğrenciler arasında önemli bir farklılıkların bulunmadığı görülmüştür. Buradan kavramları ezberleyerek öğrenme arzusunun temelinde, kavramın tanımını eksiksiz yaparak tam puan alma isteğinin öğrencileri ezberlemeye sevk ettiği söylenebilir. Böylece öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmedeki tutumlarının ezberci öğrenimi teşvik ettiği sonucuna ulaşılabilmektedir. Kavramları ezberleme nedenleri sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin liseden mezun olduğu alanları ve sınıfları göz önüne alınarak araştırma yapılmış, aralarında anlamlı bir fark elde edilememiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Kavramların Ezberlenme Nedenlerinin Frekans ve Yüzde Olarak Sonuçları

4. Coğrafi Kavramları Birbirine Karıştırma

Yukarıda öğrencilerin bazı kavramları birbirine karıştırdığını belirlenmişti. Bu karıştırılan kavramlarla ilgili olarak daha öncede liselerde yaptığımız araştırmada sonucu elde ettiğimiz (Turan, 2002) karıştırılan kavramlar, araştırma grubu öğrencilerine aşağıdaki kavramları birbirinden ayırt edebiliyor musun? şeklinde sorularak öğrencilerin evet, hayır şeklinde görüşü alınmış, bunlar yüzde ve frekans olarak ve ayrıca evet görüşüne 1, hayır görüşüne de 2 puan verilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre öğrenciler, en çok moren ile hörgüç kayayı (% 59,5 hayır, %40,5 evet) birbirine karıştırdığı belirlenmiştir (Tablo 11). İkinci sırayı ise mezra ve kom (hayır %41,9, evet %58,1), üçüncü sırayı ise krater ve kaldera (hayır %37,6, evet %62,4) 4. sırayı senklinal ve graben (hayır %36,7, evet %63,3), 5. sırayı maden cevheri ile maden rezervi (hayır %36,2, evet %63,8) almaktadır. Bu bulgular öğrencilerin kavramları büyük oranda birbirinden ayırt edebildiklerini göstermesine karşın ayırt edilememe oranları da küçük görülemez.

Tablo 10. “Aşağıda Verilen Kavramları Birbirinden Ayırt Edebiliyor Musunuz? Sorusuna Öğrenci Katılım Durumu”nun Frekans ve Yüzde Olarak Sonuçları

En çok karıştırılan kavramların toplam puanın sınıflara göre farklılaşma durumunu belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmış (Tablo 12) ve sınıf öğretmenliği programındaki öğrencilerin sınıfları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F=4,272$, $p<0,05$). Farkın hangi sınıflar arasında olduğunu belirlemek amacı ile scheffe testi uygulanmış ve farkın 2. ve 4. sınıflar arasında olduğu belirlenmiştir. Bu verilerden anlaşılmaktadır ki, 4. sınıf öğrencileri ($x= 22,95$) 2. sınıf öğrencilerine ($x= 22,20$) göre kavramları ayırmada daha çok zorlanmaktadır. Her üç sınıfa da coğrafya derslerinin aynı öğretim elemanları tarafından verildiği ve ders işleme yöntemlerinde önemli bir değişiklik yapılmadığı göz önüne alındığında zaman içerisinde tekrarlanmayan kavramların unutulması ile kavram karışıklığı yaşandığı belirtilebilir. Diğer yandan kavramlar öğrenirken de birbirleri ile karıştırılmaktadır.

Tablo 11. Karıştırılan Kavramların Tamamının Toplam Puanının Sınıflara Göre Farklılaşma Durumunu Saptamak İçin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (Ağırlık puanı: Evet 1, hayır 2)

5. Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıfında Öğrenilen Coğrafi Kavramlar 2., 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Akıllarında Ne Ölçüde Kalabilmiştir?

Bu bölüm öğrencilerin coğrafi kavramları öğrenme – unutma durumu ile ilgili olarak yaptığımız araştırmayı kapsamaktadır. Bu nedenle, 1. sınıfta Coğrafyaya Giriş ve Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği adlı derslerde öğretimi yapılan, özellikle derslerin alındığı dönemde, ara sınavlar ve final sınavında büyük ölçüde öğrenciler tarafından doğru cevaplandırılan kavramlardan oluşan bir liste yapılmıştır. Kavram açıklama kağıtlarından elde edilen bulgulara göre, listedeki bu kavramları, 2. sınıf öğrencileri, 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre daha fazla doğru cevaplandırmış, 3. sınıf öğrencileri, iki sınıf arasında kalmıştır. 4. sınıf öğrencileri ise kavramları en düşük düzeyde cevaplandırmıştır (Tablo 12). Buradan coğrafyada öğrenilen kavramların zamanla unutulduğu sonucuna varılabilir. Diğer taraftan bu durum öğrencilerin “*Öğrendiğim kavramları kısa sürede unutuyorum*” görüşüne katılım oranı yüksekliği ve öğrencilerin karıştırdığı terimlerle ilgili analizlerde 2. sınıftan 4. sınıfa doğru karıştırma oranının yüksekliği de bu araştırmadan elde edilen sonuçları doğrulamaktadır.

Tablo 12. Kavram Öğreniminin Sınıflar Düzeyinde Karşılaştırılması

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada elde edilen bulgular, liseden 3 farklı alandan mezun olan öğrencilerin sınıf öğretmenliğine yerleştirildiğini, bu öğrencilerin üniversitedeki coğrafya derslerinde farklı bir öğrenim anlayışı içerisinde kavram öğrendiklerini ortaya koymuş, özellikle lisede daha az coğrafya dersi gören sayısal alan, öğrencilerinin sözel ve eşit ağırlık öğrencilerinden kavramları daha çok anlamını bilmeksizin ezberleme yoluna gittikleri ortaya çıkmıştır. Binbaşı (1991), ezberlemenin bir takım ilke, kuram ve yasaları hatırd tutmak için ezber yetisinin yer yer gerekli olduğunu belirtmiş fakat ezberin eğitim değerinin az olduğunu bilginin anlamlandırılmadığı sürece çabuk unutulacağını açıklamıştır. Bu, Başar'ın (2005) "Ezber, beyni emanet deposu olarak kullanır, oysa beyin çalışması gereken bir makinedir. Bir makina depo olarak kullanılırsa, bir süre sonra çalışma yeterlikleri zayıflar, insan beyni depo gibi kullanılırsa kişinin düşünme yeterlikleri zayıflar" görüşü ile Demircioğlu ve Kaya'nın (2004) ezber yoluyla iyi bir öğrenimin gerçekleştirilemeyeceği görüşleri ile de örtüşmektedir. Bu araştırma sonucunda öğrencilerden elde edilen bulgular göz önüne alındığında eğitim dünyamızda halihazırda ezberciliğin etkin rolünün devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle ezberciliğin önüne geçmek için daha etkin çalışmaların yapılması gerekmektedir. Öğrencilerin kavramları ezberlemenin nedenlerinin başında kavramları kelime kelime ezberlediğinde sınavlardan tam puan aldığını düşünmesi gelmektedir. Buradan sınav psikolojisi, öğrenciyi ezberciliğe yönelttiği yargısına ulaşılabilmektedir.

Bilgilerin ezber bilgi olmasının önüne geçmek, öğrencilerde kalıcı iz bırakmak, öğretilen kavramları öğrenci hafızasında yerleştirmek için kavram güncel olaylarla bağlantısını kurarak, onu kalıcı hale getirmek gerekir (Doğanay, 2002, 152).

Kavram açıklama kağıtlarından elde edilen verilere göre öğrencilerin bir bölümünün, bazı coğrafi kavramları kendi düşünceleri doğrultusunda, bilimsellikten uzak bir şekilde algıladıkları görülmektedir. Bu bulgu Yazıcı ve Samancı (2003, 87), tarafından ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinde kavram öğrenimine dönük bir araştırma ile örtüşmektedir. Zira, bu araştırmada Yazıcı ve Samancı; öğrencilerin kendi düşüncelerine göre bazı kavramları yorumladıkları ve zihinlerinde bilimsel olarak kabul edilemeyen bir tanım oluşturduklarını gözlemlemişlerdir. O halde kavramların öğreniminde sorunlar, bazı öğrenciler için ta ilköğretimde başlamakta, lise ve üniversitede de güncelliğini korumaktadır.

Öğrencilerde kavramların iyi bir şekilde öğretilmesi için yeni yöntemler geliştirilmeli ve bu yöntemlerle çalışma ilköğretimde sosyal bilgiler dersi ile başlamalı, lise ve üniversitede de kullanılmalıdır. Ayrıca, seçilen kavramın türüne göre de etkinlik ve stratejilerin belirlenmesi gerekir (Doğanay, 2002, 233).

Kavram öğrenimi ile ilgili diğer bilim alanlarında da yapılan çalışmalarda, göstermektedir ki kavram öğrenimi ile ilgili sorun sadece coğrafya derslerinde değil, Kimya, Biyoloji gibi derslerde de bulunmaktadır. Kavramların daha iyi bir şekilde öğretimi için, geliştirilen stratejilerden coğrafya derslerinde de yararlanılması iyi bir öğretim için gereklidir. Bu stratejiler içerisinde Kavramsal Değişim Metinlerine yer verilmelidir. Kavramsal değişim metinleri, öğrencilerin sahip oldukları olası kavram yanlışlarını ortaya çıkararak, bilimsel olarak kabul edilen kavramları örneklerle destekleyerek, kavram yanlışlarının önüne geçilmesini sağlar (Özkan, Tekkaya, Geban 2001, 191).

Öğrencilerin bazı coğrafi kavramları diğerinden ayırt edemeyerek kavram kargaşası yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrenme esnasında öğrencilerin kavramları karıştırmalarının nedenleri şunlardır (Turan, 2002, 80):

- a. Kavramın tanımı yapılırken tam olarak açıklayıcı bilgilerin verilmemesi,

- b. Tanımı açıklığa kavuşturmak için verilen örneklerde yetersizlik,
- c. Kavramları birbirinden ayırmaya yarayan kritik özellikleri yeterince kavrayamama,
- d. Bazı kavram ve terimin tanımında coğrafyacılar arasındaki görüş ayrılıklarıdır.

Bu araştırma ile elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Coğrafi kavramlar öğrenciler tarafından ezberlenerek öğrenilmektedir.
2. Öğrencilerin kavramlarla ilgili tanım sorularından tam puan alabilmek için kavram tanımlarını bütünüyle ezberledikleri belirlenmiştir.
3. Birbirine yakın nitelikler taşıyan fakat özünde diğerinden farklı coğrafi kavramların birbirine karıştırılması sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinde de sorun oluşturmaktadır.
4. Sınıf öğretmenliği adaylarının coğrafya öğretimine bakış açıları, lisede öğrenim gördükleri alana göre farklılıklar oluşturmaktadır.
5. Öğrenciler, sınıf öğretmenliği coğrafya bölümünde öğrendikleri kavramların gerçek hayatta da kullanabileceği kavramlar olduklarını düşünmektedir.
6. Öğrenilen coğrafi kavramlar kısa sürede unutulmaktadır. Kavramların unutulmasında kavramları ezberleyerek öğrenmenin önemli bir rolü bulunmaktadır. Ayrıca sürekli kullanılmayan ve pekiştirilmeyen kavramların unutulma düzeyi de oldukça yüksektir.

Öneriler

1. Kavram öğretimi üzerinde daha fazla araştırma yapılmalı ve ortaya çıkan sorunlara dönük çözümler üretilmelidir. Özellikle kavram öğretimine dönük olarak sosyal bilgiler ve coğrafya öğretmen ve öğretmen adaylarına dönük olarak yapılacak çalışma ve araştırmalar, coğrafi kavramların öğretiminde öğreticilerde görülen eksikliklerin giderilmesi, yeni kavram öğretim modellerinin ve stratejilerinin geliştirilmesi ve coğrafi kavramların etkili bir şekilde öğretimi için son derece önemlidir.
2. Özellikle liselerden sayısal alanlardan gelen öğrencilerin coğrafya derslerinde başarabilmek için daha fazla ezberleme yoluna gittikleri ve ezberlediği kavramın da gerçekte neyi ifade ettiğini bilmedikleri araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Doğal olarak, bu durum sayısal öğrencilerin, lisede alanların belirlenmediği sadece 1.sınıfta coğrafya dersleri görmelerinden

kaynaklanmaktadır. Aslında coğrafya dersleri sayısal öğrenciler içinde gerekli bir ders niteliğindedir. Bu nedenle coğrafya derslerinin sayısal alanda da olması gerekir.

3. Coğrafya derslerinde ezberciliğin önüne geçmek için ders kitapları yeni kavram öğretim modellerine dönük olarak hazırlanmalıdır. İlköğretimde sosyal bilgiler, lise ve üniversitede coğrafya ders kitaplarında kavram öğretimi için ayrı sayfalar oluşturulmalıdır. Kavramları öğretmek için çizilecek şekiller arasında kavram haritalarına yer verilmeli ve kavram değişim metinleri göz önüne alınarak ders kitapları hazırlanmalıdır.
4. Öğrenilen kavramların zaman üzerinde pekiştirici ve hatırlatıcı bilgilerle desteklenmediği sürece unutulması söz konusu olduğu göz önüne alınmalı, öğrencilerin kavramları ezberleme yerine gerçek öğrenmelerini sağlamaları için kendilerine özgü kavram öğrenme stratejileri geliştirmeleri için çaba sarf edilmelidir
5. Birbirine karıştırılan kavramlar arasındaki farkların öğrencilere açık bir şekilde kavratılması gerekmektedir.
6. Kavram öğretimi için görsel ve işitsel araç ve gereçlerden daha çok yararlanılmalı ve hatta öğrencilerden kavram öğrenimi için materyal derlemeleri ve geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Kaynakça

Akyüz Y., (1999). **Türk Eğitim Tarihi**, Alfa, Aktüel Kitabevleri, İstanbul.

Akyüz Y., (1994). “*Türk Eğitim Tarihinde Öğretimde Ezbercilik ve Kaynakları*”, **XI. Türk Tarih Kongresi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara

Başar, H., (2005). Önyargısız ve Ezbersiz Eğitim, İnternet. Er. Tarihi: 2.01.2005
[yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/ onyargisiz_ve_ezbersiz_egitim.htm](http://yunus.hacettepe.edu.tr/~alerbas/onyargisiz_ve_ezbersiz_egitim.htm) - 57k

Başaran İ E., (1997). **Eğitim Psikolojisi**, Gül Yayınevi, Ankara

Binbaşıoğlu C. (1991). **Öğrenme Psikolojisi**, Kadioğlu Matbaası, Ankara.

Demircioğlu, İ. Kaya N.,(2004). *Tarih ve Coğrafya öğretiminde Ezberin Nedenleri ve Sonuçları Üzerine Bir Araştırma*, **1. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi**, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, İzmir.

- Doğanay, H. (2002). **Coğrafya Öğretim Yöntemleri**, Aktif Yayınevi, İstanbul.
- Doğanay, A. (2002). "Öğretimde Kavram ve Genellemelerin Geliştirilmesi", **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Güngördü E., (1999). **Coğrafya'da Öğretim Yöntemleri, İlkeler Ve Uygulamalar**, Özcan Ofset, Ankara.
- Kaşlı, A., Aytaç, V., Güler, E., (2001). "*Kavram Haritalama*", **E.Ü. Ege Eğitim Dergisi 1**, İzmir.
- Kolukısa, E. A. (2002). "*Coğrafya Öğretim Programlarında Temel Bilgiler Ve Terimlerin Verilmesinde Karşılaşılan Bazı Sorunlar Ve Bunlara Yönelik Çözüm Önerileri*", **G.Ü. Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 10, No 2, Kastamonu.
- Özkan Ö., Tekkaya, C., ve Geban, (2001). "*Ekoloji Konularındaki Kavram Yanılgılarının Kavramsal Değişim Metinleri İle Giderilmesi*", Maltepe Üniversitesi, **Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu, Bildiriler**, İstanbul.
- Saban A. (2002). **Öğrenme ve Öğretme Süreci**, Nobel Yayıncılık, Ankara
- Sanır F., (2000). **Coğrafya Terimleri Sözlüğü**, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Senemođlu N., (2000). **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim**, Ankara, Gazi Kitapevi.
- fiahin C., (2001). **Türkiye'de Coğrafya Öğretimi**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara
- fiahinel M., (2003). **Etkin Öğrenme**, Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Titiz M. T., (1998). **Ezbersiz Eğitim Yol Haritası**, Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Turan İ.,(2002). "*Lise Coğrafya Derslerinde Kavram ve Terim Öğretimi ile İlgili Sorunlar*", **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 2002-2, Cilt 22, Ankara.
- Yazıcı, H., Samancı, O., (2003). "*İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları ile İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri*", **Millî Eğitim**, Sayı 158, Millî Eğitim Basımevi, Ankara.

**THE LEVELS IN THE GEOGRAPHICAL CONCEPTS OF PRIMARY SCHOOL TEACHER PROGRAMMES
STUDENTS AND MEMORIZATION WITHOUT
COMPREHENSION**

İlhan TURAN*

Abstract

This research aimed at determining learning levels of geographical concepts of students studying primary school teaching program. For this purpose, a questionnaire was developed. The questionnaire was applied to 210 students who took part in 2nd, 3rd and 4th grades students on the primary school teaching program in Rize Faculty of Education. Moreover, an open ended test related to geographical concepts was applied to a group of 75 of these students. Data were analyzed by frequency, percentage, ANOVA, scheffe test and chi square statistical techniques.

The results of the study reveal that the students adopted the concept learning by memorization without comprehension in geography lessons. Therefore, they forgot most of concepts in further time. In addition, they confused some geographical concepts to one another.

Key Words: Geographical concepts, learning, memorization without comprehension, forgetting